

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Канівець Т.М. Особливості формування психологічної готовності студентів вищих навчальних закладів до здійснення майбутньої професійної кар'єри. У статті представлено результати емпіричного дослідження, які відображають оцінку студентами чинників та умов формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри. Встановлено, що провідну роль у формуванні психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри студенти відводять вищим навчальним закладам, батькам та власній активності. Констатовано, що респонденти віддають перевагу таким умовам формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри, які за своїм змістом «сфокусовані» на майбутній професії та мають чітко виражений практичний характер, але зорієнтовані на вивчення зарубіжного досвіду. Виявлено гендерні відмінності в оцінці ролі таких чинників, як власна активність особистості, специфіка вищого навчального закладу, вплив друзів у формуванні психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

Ключові слова: вищі навчальні заклади, студенти, майбутня професійна кар'єра, психологічна готовність до здійснення майбутньої професійної кар'єри, формування, чинники психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

Канівець Т.Н. Особенности формирования психологической готовности студентов высших учебных заведений к осуществлению будущей профессиональной карьеры. В статье представлены результаты эмпирического исследования, отражающие оценку студентами факторов и условий формирования психологической готовности к осуществлению будущей профессиональной карьеры. Установлено, что ведущую роль в формировании психологической готовности к осуществлению будущей профессиональной карьеры студенты отводят высшим учебным заведениям, родителям и собственной активности. Констатировано, что респонденты отдают предпочтение таким условиям формирования психологической готовности к осуществлению будущей профессиональной карьеры, которые по своему содержанию «сфокусированы» на будущей профессии и имеют четко выраженный практический характер, но ориентированы на изучение зарубежного опыта. Выявлено гендерные различия в оценке роли таких факторов, как собственная активность личности, специфика вуза, влияние друзей в формировании психологической готовности к осуществлению будущей профессиональной карьеры.

Ключевые слова: высшие учебные заведения, студенты, будущая профессиональная карьера, психологическая готовность к осуществлению будущей профессиональной карьеры, формирование, факторы психологической готовности к осуществлению будущей профессиональной карьеры.

Постановка проблеми. Актуальним напрямком професійної підготовки студентів є їх підготовка до здійснення майбутньої професійної кар'єри. Одним із важливих аспектів такої підготовки виступає формування у студентів психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

Значущою складовою проблеми психологічної підготовки студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри, є, на наш погляд, аналіз оцінки студентами чинників та умов формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри. Окрім того,

важливим напрямком досліджень у цієї сфері виступає з'ясування впливу соціально-демографічних чинників, зокрема статі, на особливості формування психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі аналізу наукової літератури встановлено, що проблема професійної кар'єри знайшла відображення в цілій низці праць, які стосуються змісту кар'єри [5; 7; 16], особливостей її здійснення менеджерами та персоналом організацій [1; 11], взаємодії проблеми здійснення професійної кар'єри та сім'ї [2], особливостей професійної кар'єри жінок та чоловіків [1; 10], підходів до управління кар'єрою в організації [4; 8; 9; 14].

Що стосується особливостей підготовки студентів до майбутньої професійної кар'єри, то ця проблема ще не знайшла достатнього висвітлення в літературі. Можна назвати лише декілька досліджень [12; 13; 15], які стосуються вивчення цього питання на матеріалі діяльності студентів різних професійних груп або школярів [6].

Таким чином, на основі аналізу наукових джерел можна зробити висновок, що проблема формування психологічної готовності студентів до майбутньої професійної кар'єри розроблена недостатньо. Отже, **мета цієї роботи** полягає в оцінці студентами чинників та умов формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Для проведення дослідження використовувалась анкета «Моя професійна кар'єра» (Л.М. Карамушка, Т.М. Канівець, 2010) [3].

Дослідження проводилось серед студентів 4–5 курсів Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича. Вибірка складалася з 461 респондентів, із них –26,9% хлопців та 73,1% дівчат. За спеціальністю 33,3% опитаних були студентами педагогічного факультету, 33,1% – студентами економічного факультету та 33,6% – студентами юридичного факультету. За формою навчання 50,0% студентів навчалися на денній формі та 50,0% – на заочній формі навчання. Серед опитаних були 49,8% студентів 4-го курсу та 50,2% студентів 5-го курсу.

На першому етапі дослідження зроблено оцінку студентами чинників формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри.

Як показали результати дослідження, до найбільш важливих чинників, які, на думку студентів, впливають на формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри, опитувані віднесли такі чинники: особистість (її активність, знання та рівень підготовки) (79,5%); батьки (63,8%) та вищі навчальні заклади (55,0%) (рис. 1).

Далі слідують, з великим відривом, такі чинники: школа (25,7%); засоби масової інформації (23,6%); друзі (19,8%); місце народження дитини (19,3%); випадкові обставини (17,9%); родичі (16,0%); центри зайнятості (9,0%); випадкові люди (7,9%).

Підкреслимо, що як позитивний факт можна оцінити те, що студенти провідну роль у здійсненні професійної кар'єри особистості відводять вищим навчальним закладам та власній активності особистості. Це руйнує наявні серед професорсько-викладацького складу та батьків стереотипи стосовно пасивності студентів та негативного сприйняття навчання у вишах. Разом із тим, випадковим обставинам і випадковим людям студенти відводять дуже незначну роль.

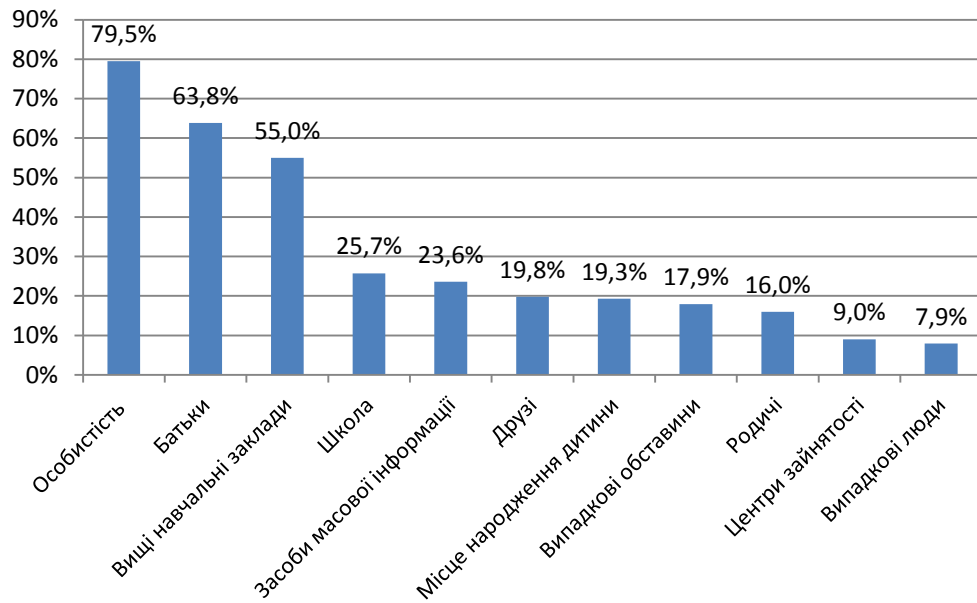

Рис. 1. Оцінка студентами чинників формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри

На другому етапі дослідження проаналізовано оцінку студентами умов формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри.

У результаті оцінки студентами умов формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри, вказані форми за змістом та рівнем вираженості можна підрозділити на п'ять груп (рис. 2).

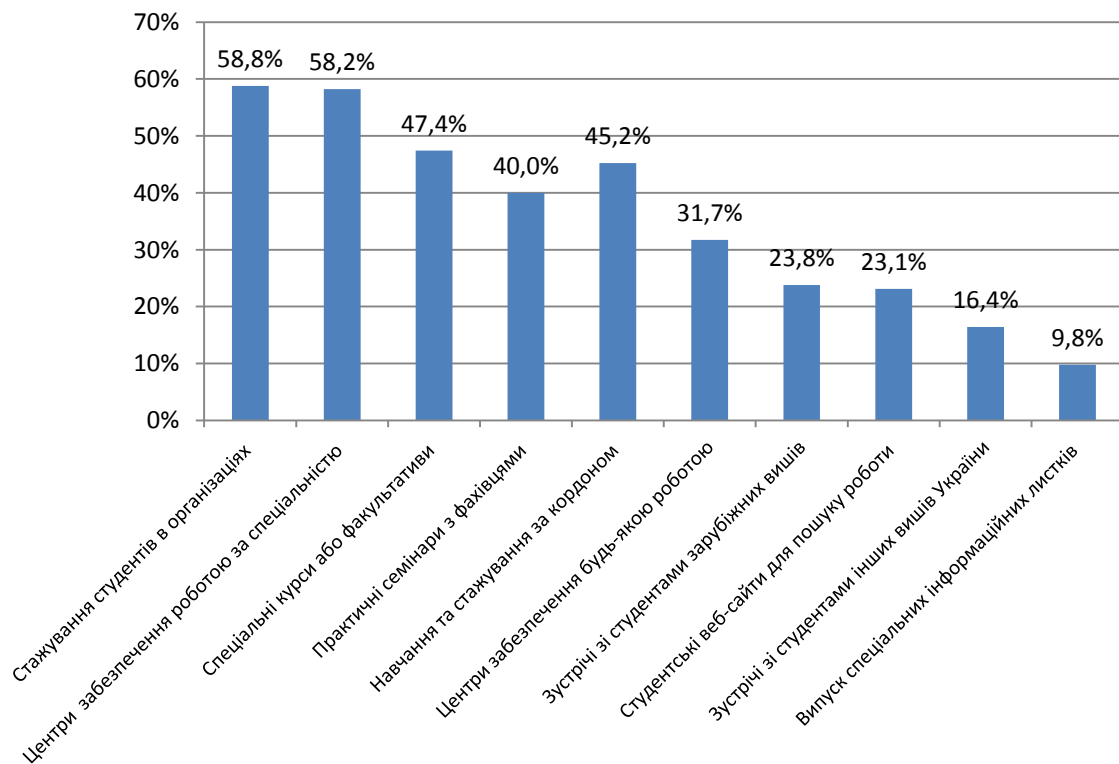

Рис. 2. Оцінка студентами умов формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри

В основу класифікації форм роботи можна покласти, на наш погляд, такі критерії: а) інформаційно-просвітницький чи практичний характер; б) сфокусованість на майбутній кар'єрі взагалі чи на кар'єрі, яка стосується майбутньої професії; в) орієнтація на вітчизняний чи зарубіжний досвід.

Першу групу склали такі форми роботи: «організація стажування студентів на робочих місцях в організаціях» (58,8%) і «створення та функціонування центрів для забезпечення студентів роботою за спеціальністю» (паралельно із навчанням) (58,2%). Можна стверджувати, що за своїм змістом зазначені форми роботи «сфокусовані» на майбутній професії та мають чітко виражений практичний характер, але зорієнтовані на вітчизняний досвід.

Другу групу утворили такі форми, як «викладання спеціальних курсів або факультативів (типу «Моя майбутня професія та професійна кар'єра») (47,4%), «організація практичних семінарів з фахівцями – представниками різних організацій» (за профілем навчання) (40,0%). Вказані форми, на нашу думку, мають переважно інформаційно-просвітницький характер, сфокусовані переважно на майбутній професії і зорієнтовані на вітчизняний досвід.

Третю групу складають такі форми, як «навчання та стажування за кордоном» (45,2%) та «зустрічі зі студентами зарубіжних вишів» (23,8%). Основною характеристикою зазначених форм роботи є орієнтація на вивчення зарубіжного досвіду з проблеми. Зазначені форми, на нашу думку, мають переважно інформаційно-просвітницький характер, сфокусовані загалом на професійній кар'єрі і зорієнтовані на вивчення зарубіжного досвіду.

До *четвертої групи* нами віднесено такі форми роботи: «центри для забезпечення студентів будь-якою роботою (паралельно із навчанням)» (31,7%); «центри професійної кар'єри у вишах» (29,8%); «спеціальні студентські веб-сайти для пошуку майбутньої роботи» (23,1%). Можна говорити про те, що такі форми роботи мають практичний характер, але не мають чіткої «сфокусованості» на майбутній професії і зорієнтовані на вивчення лише вітчизняного досвіду.

До *п'ятої групи* увійшли форми роботи, які мають інформаційно-просвітницький характер, зорієнтовані в цілому на професійну кар'єру та на вітчизняний досвід. До них віднесено: «зустрічі зі студентами інших вишів України» (16,4%); «зустріч із випускниками факультету» (14,0%); «спеціальні інформаційні листки, прес-релізи для студентів» (9,8%). Слід зазначити, що рівнем вираженості такі форми представлені значно менше, порівняно із попередніми групами.

На третьому етапі дослідження проаналізовано гендерні відмінності в оцінці чинників та умов формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри.

Дослідження виявило статистично значущий зв'язок між оцінкою студентами таких чинників здійснення професійної кар'єри, як власна активність ($p < 0,001$) та діяльність ВНЗ ($p < 0,05$) та статтю (табл. 1).

Це проявилось в тому, що дівчата вище оцінюють роль *власної активності особистості* у здійсненні професійної кар'єри, ніж хлопці. Так, число дівчат, які вказали на цей чинник, становить 85,7%, в той час як число хлопців, які вказали на цей чинник, становить 62,8%.

Також серед дівчат, які позитивно оцінюють роль ВНЗ у здійсненні професійної кар'єри, таких 58,0%, в той час як серед хлопців число таких осіб становить 46,9%.

Таблиця 1

Взаємозв'язок між оцінкою студентами чинників формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри та їх статтю (у % від загальної кількості опитаних)

Чинники	Хлопці	Дівчата
Особистість (її активність, знання та рівень підготовки)	62,8***	85,7***
Батьки	66,4	62,9
Вищі навчальні заклади	46,9*	58,0*
Школа	24,8	26,1
Засоби масової інформації	26,5	22,5
Друзі	25,7	17,6
Місце народження дитини	23,0	17,9
Випадкові обставини	22,1	16,3
Родичі	16,8	15,6
Центри зайнятості	11,5	8,1
Випадкові люди	0,9	1,0

*** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

Разом із тим, на рівні статистично значущої тенденції ($p < 0,1$) встановлено, що хлопці переважають дівчат щодо оцінки такого чинника професійної кар'єри, як друзі. Число хлопців, які вказали на цей чинник, становить 25,7%, тоді як серед дівчат таких осіб 17,6%.

Дослідження виявило статистично значущий зв'язок ($p < 0,01$) між оцінкою студентами доцільних форм роботи вищих навчальних закладів для формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри та статтю (табл. 2).

Таблиця 2

Взаємозв'язок між оцінкою студентами умов формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри та їх статтю (у % від загальної кількості опитаних)

Умови	Хлопці	Дівчата
Стажування студентів на робочих місцях в організаціях	46,9**	63,2**
Спеціальні центри професійної кар'єри у вишах	24,8	31,6
Центри для забезпечення студентів роботою за спеціальністю (паралельно із навчанням)	45,1**	62,9**
Спеціальні курси або факультативи (типу «Моя майбутня професія та професійна кар'єра»)	48,7	46,9
Практичні семінари з представниками різних організацій (за профілем навчання)	35,4	41,7
Навчання та стажування за кордоном	35,4*	48,9*
Центри для забезпечення студентів будь-якою роботою (паралельно із навчанням)	26,5	33,6
Зустрічі зі студентами зарубіжних вишів	23,0	24,1
Спеціальні студентські веб-сайти для пошуку майбутньої роботи	27,4	21,5
Зустрічі зі студентами інших вишів України	15,9	3,4
Випуск спеціальних інформаційних листків, прес-релізів для студентів	14,2	8,1

** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

Результати дослідження показали, що дівчата вище, ніж хлопці ($p < 0,01$, $p < 0,05$), оцінюють форми роботи, які належать до *першої групи* та до *третьої групи*. Це проявилось щодо таких форм, як «стажування студентів на робочих місцях в організаціях» (дівчата – 63,2 %, хлопці – 46,9%) та «центри для забезпечення студентів роботою за спеціальністю» (паралельно із навчанням) (дівчата – 62,9%; хлопці – 45,1%) та «навчання та стажування за кордоном» (дівчата – 48,9%; хлопці – проти 35,4%).

Отже, скоріше за все, можна говорити про те, що дівчата є більш «практично орієнтованими» щодо здійснення своєї професійної кар'єри і більше орієнтовані на її здійснення в рамках міжнародних стандартів. Можливо, це можна пояснити тим, що дівчата усвідомлюють те, що здійснення ними професійної кар'єри є більш складним процесом, порівняно із хлопцями, оскільки їм паралельно (або послідовно) потрібно вирішувати питання, які стосуються сімейної кар'єри (насамперед, народження дітей), що потребує, відповідно, більш раціональної організації часу та більш інтенсивного оволодіння професією під час навчання у виші. Цим самим можна, як нам здається, пояснити і більше орієнтацію студенток на навчання та стажування за кордоном. Разом із тим, можливо, це обумовлено і більшою активністю дівчат в цілому. Але однозначно можна говорити про те, що ці дані ламають наявні в нашому суспільстві гендерні стереотипи щодо меншої орієнтації дівчат на професійну кар'єру, порівняно із хлопцями. Для більш глибокого осмислення цієї проблеми потрібно, на наш погляд, провести наступні дослідження.

Висновки. На основі отриманих результатів можна зробити такі висновки:

1. Провідну роль у формуванні психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри студенти відводять вищим навчальним закладам, батькам та власній активності. Разом із тим, випадковим обставинам і випадковим людям відводиться дуже низька роль.

2. Респонденти віддають перевагу таким умовам формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри, які за своїм змістом «сфокусовані» на майбутній професії та мають чітко виражений практичний характер, але зорієнтовані на вивчення зарубіжного досвіду.

3. Дівчата вище оцінюють роль власної активності особистості та вищих навчальних закладів у формуванні психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри, ніж хлопці. В той же час, хлопці випереджають дівчат щодо оцінки такого чинника професійної кар'єри, як друзі.

4. Дівчата випереджають хлопців за оцінкою значущості практичних форм роботи та міжнародних форм роботи.

5. Отримані дані доцільно, на наш погляд, враховувати керівникам та працівникам вищих навчальних закладів при розробці заходів з метою сприяння підготовці студентів до майбутньої професійної кар'єри в умовах соціально-економічних змін.

Перспективи подальших досліджень полягають в розробці та впровадженні тренінгових програм з формування психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри студентів вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Бондаревська І.О. Навчальна програма тренінгової форми «Кар'єра і сім'я: гендерна ідентичність жінок-менеджерів» / І.О. Бондаревська // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : Наук. світ, 2008. – Част. 21–22. – С. 57–62.
2. Зайцева Т.В. Карьера и семья в современном обществе / Т.В. Зайцева // Психология и социология в бизнесе: актуальные проблемы современности : м-лы Первого международного конгресса (16–17 декабря, 2005 г., Минск). – Мн. : Беспринт, 2005. – С. 130–133.
3. Канівець Т.М. Комплекс методик для дослідження психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри / Т.М. Канівець // Психологічні основи управління та організаційного розвитку в системі державної служби. – К.-Луцьк, 2010. – С. 60–61.
4. Кибанов А.Я. Управление деловой карьерой персонала / А.Я. Кибанов // Управление персоналом организации : учебник. – М. : ИНФРА-М., 1997. – С. 298–307.
5. Карамушка Т.В. Аналіз основних підходів до сутності феномену кар'єра в контексті конкурентоздатності особистості / Т.В. Карамушка // Психологічні умови розвитку конкурентоздатної організації : тези VI наук-практ. конференції з організаційної та економічної психології (25–27 червня 2009 р., м. Керч). – К. : Інтерлінк, 2009. – С. 133–135.
6. Карамушка Т.В. Типи кар'єрних орієнтацій старшокласників / Т.В. Карамушка // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наукових праць XIII Міжнародної наукової конференції молодих науковців «Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження» (14–15 квітня 2011р., м. Київ). – К. : Фенікс, 2011. – С. 114–120.
7. Коломейцев Ю.А. Основные научные подходы к профессиональной карьере и карьерным ориентациям личности / Ю.А. Коломейцев, А.А. Жданович // Проблемы управления. – 2008. – № 1(26). – С. 207–215.
8. Комаров Е. Управление карьерой / Е. Комаров // Управление персоналом. – 1999. – № 1. – С. 37–42.
9. Молл Е. Управленческая карьера в России / Е. Молл // Проблемы теории и практики управления. – 1996. – № 6. – С. 117–120.
10. Прокофьева Л. Профессиональная карьера мужчин и женщин / Л. Прокофьева, П. Фести, О. Мурачева // Персонал. – 1999. – № 2. – С. 74–83.
11. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти : навч. посіб для студ. вищ навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / за наук. ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. – К. : Міленіум, 2004. – 264 с.
12. Сурякова М.В. Уявлення про професійну кар'єру майбутніх інженерів-металургів / М.В. Сурякова // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : Міленіум, 2008. – Част. 21–22. – С. 125–131.
13. Терновская О.П. Карьерные ориентации психологов в системе вузовской подготовки / О.П. Терновская // Материалы международной конференции Министерства образования и науки РФ и Федерации Психологов Образования России «Психология образования: проблемы и перспективы» (16–18 декабря 2004 г.). – М., 2004. – С. 344–345.
14. Толстая А.Н. Управление карьерой в организации / А.Н. Толстая // Психология управления / под ред. А.В. Федотова. – Л. : ЛГГУ, 1991. – С. 49–62.
15. Чернявська В.В. Особливості розвитку кар'єрних орієнтацій студентів-менеджерів / В.В. Чернявська // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна

психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : Міленіум, 2006. – Част. 18. – С. 70–72.

16. Щотка О.П. Професійна кар'єра та практика її розвитку в організаціях освіти / О.П. Щотка // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : Міленіум, 2002. – С. 89–83.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Bondarevs'ka I.O. Navchal'na programa treningovoji formi «Kar'era i sim'ja: renderna identichnist' zhinok-menedzheriv» / I.O. Bondarevs'ka // Aktual'ni problemi psihologiji. Tom 1 : Social'na psihologija. Psihologija upravlinnja. Organizacijna psihologija : zb. naukovih prac' Institutu psihologiji im. G.S. Kostjuka APN Ukraini. – K. : Nauk. svit, 2008. – Chast. 21–22. – S. 57–62.
2. Zajceva T.V. Kar'era i sem'ja v sovremennom obshhestve / T.V. Zajceva // Psihologija i sociologija v biznese: aktual'nye problemy sovremennosti : m-ly Pervogo mezhdunarodnogo kongressa (16–17 dekabnja, 2005 g., Minsk). – Mn. : Besprint, 2005. – S. 130–133.
3. Kanivec' T.M. Kompleks metodik dlja doslidzhennja psihologichnoji gotovnosti studentiv do zdijsnennja majbutn'oji profesijnoji kar'eri / T.M. Kanivec' // Psihologichni osnovi upravlinnja ta organizacijnogo rozvitku v sistemi derzhavnoji sluzhbi. – K.-Luc'k, 2010. – S. 60–61.
4. Kibanov A.Ja. Upravlenie delovoj kar'erroj personala / A.Ja. Kibanov // Upravlenie personalom organizacii : uchebnyk. – M. : INFRA-M., 1997. – S. 298–307.
5. Karamushka T.V. Analiz osnovnih pidhovid do sutnosti fenomenu kar'era v konteksti konkurentozdatnosti osobistosti / T.V. Karamushka // Psihologichni umovi rozvitku konkurentozdatnoji organizacii : tezi VI nauk-prakt. konferenciji z organizacijnoji ta ekonomichnoji psihologiji (25–27 chervnja 2009 r., m. Kerch). – K. : Interlink, 2009. – S. 133–135.
6. Karamushka T.V. Tipi kar'ernih orientacij starshoklasnikiv / T.V. Karamushka // Aktual'ni problemi sociologiji, psihologiji, pedagogiki : zb. naukovih prac' VIII Mizhnarodnoji naukovoji konferenciji molodih naukovciv «Problemi osobistosti v suchasnij nauci: rezul'tati ta perspektivi doslidzhennja» (14–15 kvitnja 2011r., m. Kijiv). – K. : Feniks, 2011. – S. 114–120.
7. Kolomejcev Ju.A. Osnovnye nauchnye podhody k professional'noj kar'ere i kar'ernym orientacijam lichnosti / Ju.A. Kolomejcev, A.A. Zhdanovich // Problemy upravlenija. – 2008. – № 1(26). – S. 207–215.
8. Komarov E. Upravlenie kar'erroj / E. Komarov // Upravlenie personalom. – 1999. – № 1. – S. 37–42.
9. Moll E. Upravlencheskaja kar'era v Rossii / E. Moll // Problemy teorii i praktiki upravlenija. – 1996. – № 6. – S. 117–120.
10. Prokof'eva L. Professional'naja kar'era muzhchin i zhenshhin / L. Prokof'eva, P. Festi, O. Muracheva // Personal. – 1999. – № 2. – S. 74–83.
11. Sindrom «profesijnogo vigorannja» ta profesijna kar'era pracivnikiv osvithnih organizacij: renderni aspekti : navch. posib dlja stud. vishh navch. zakl. ta sluhachiv in-tiv pisljadiplom. osviti / za nauk. red. S.D. Maksimenka, L.M. Karamushki, T.V. Zajchikovoji. – K. : Milenium, 2004. – 264 s.
12. Surjakova M.V. Ujavlennja pro profesijnu kar'eru majbutnih inzheneriv-metalurgiv / M.V. Surjakova // Aktual'ni problemi psihologiji. Tom 1 : Social'na psihologija. Psihologija upravlinnja. Organizacijna psihologija : zb. naukovih prac' Institutu psihologiji im. G.S. Kostjuka APN Ukraini. – K. : Milenium, 2008. – Chast. 21–22. – S. 125–131.
13. Ternovskaja O.P. Kar'ernye orientacii psihologov v sisteme vuzovskoj podgotovki / O.P. Ternovskaja // Materialy mezhdunarodnoj konferencii Ministerstva obrazovanija i nauki RF i Federacii Psihologov

Образованија Росии «Психологија образованија: проблеми і перспективи» (16–18 декабрја 2004 г.). – М., 2004. – С. 344–345.

14. Tolstaja A.N. Upravlenie kar'eroj v organizaciji / A.N. Tolstaja // Psihologija upravlennja / pod red. A.V. Fedotova. – L. : LGGU, 1991. – S. 49– 62.

15. Chernjavs'ka V.V. Osoblivosti rozvitku kar'ernih orientacij studentiv-menedzheriv / V.V. Chernjavs'ka // Aktual'ni problemi psihologiji. Tom 1 : Social'na psihologija. Psihologija upravlinnja. Organizacijna psihologija : zb. naukovih prac' Institutu psihologiji im. G.S. Kostjuka APN Ukrajini. – K. : Milenium, 2006. – Chast. 18. – S. 70–72.

16. Shhotka O.P. Profesijna kar'era ta praktika jiji rozvitku v organizacijah osviti / O.P. Shhotka // Aktual'ni problemi psihologiji. Tom 1 : Social'na psihologija. Psihologija upravlinnja. Organizacijna psihologija : zb. naukovih prac' Institutu psihologiji im. G.S. Kostjuka APN Ukrajini. – K. : Milenium, 2002. – S. 89–83.

Kanivets, T.M. Features of formation of psychological career-making readiness in students of higher education. The article presents the results of an empirical study that deal with students' assessment of factors in and conditions of their formation of psychological readiness to make professional career. It was found that the leading role in the formation of students' psychological career-making readiness was played by the educational institutions, parents and students' own activity. Analysis of students' ratings of psychological conditions for formation of their career making readiness allowed to identify five types of job. The grouping was based on the following criteria: a) information-educational or practical character; b) focus on future successful life in general or on professional career; c) focus on Ukrainian or foreign experience. It was shown that the respondents preferred such conditions for the formation of their psychological readiness for future professional career which were oriented toward the future profession and had a distinct practical character based on foreign experience. It was also found that gender affected the respondents' assessment of the role of their own activity, the type of the educational institution, and friends in the formation of their psychological career-making readiness. Females compared to males rated higher the roles of their own activity and of the higher education institution in forming their psychological career-making readiness. However, males attached more importance to friends. Females also valued practical and international work forms more than males did. It was concluded that the findings might be helpful for heads and staff of higher education institutions in training students for future professional career-making under conditions of socio-economic change.

Keywords: higher education institutions, students, future professional career, psychological readiness for future career, formation, factors of psychological readiness for career making.

Відомості про автора

Канівець Тетяна Миколаївна, кандидат психологічних наук, асистент кафедри практичної психології Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Kanivets, Tetiana Mykolaivna, PhD, dept. of Applied Psychology, Chernivtsi National University named after Yu. Fedkovych, Chernivtsi, Ukraine.

E-mail: kaniv79@ukr.net

Отримано 16 грудня 2014 р.

Рецензовано 14 січня 2015 р.

Прийнято 3 лютого 2015 р.